

Slutrapport

Deltagande i 25th ICOM General Conference i Kyoto den 1-7 september 2019

Lena Engquist Sandstedt

Tack vare beviljade medel från Märta, Gunnar och Arvid Bothéns stiftelse gavs det mig möjligheten att delta i 25th ICOM General Conference i Kyoto den 1-7 september 2019. Konferensen ägde rum den 1-7 i Kyoto International Conference Center (Kyoto ICC) vid Takara-ga-ike Pond Parc i Kyotos norra utkanter.

Sedan 1948 har ICOM vart tredje år samlat det internationella museisamfundet runt olika teman av betydande intresse för att främja kulturellt utbyte, internationell samverkan och för att inspirera till lokala åtgärder samt uppmuntra museer att fortsätta sitt uppdrag i allmänhetens tjänst.

Vid den 25th ICOM General Conference i Kyoto slogs alla record med drygt 4500 deltagare från 120 länder och olika museidiscipliner som samlats för att delta i debatter, rundabords-samtal, paneldiskussioner, nätverkande och andra kulturella aktiviteter. Samtidigt pågick en internationell museimässa där leverantörer och museer visade sina senaste projekt och produkter.

Titeln på årets konferens var: *Museums as Cultural Hubs: The Future of Traditions*. Tre konferensteman löpte som en röd tråd under veckan; Hållbarhet, behovet av en ny musei-definition och katastrofberedskap.

Måndag 2 september

Konferensens öppningsceremoni hölls i the Main Hall där delegaterna hälsades välkomna av ICOM:s ordförande *Suay AKSOY* och *Johei SASAKI*, chef för Kyoto National Museum och ordförande i ICOM Kyoto:s organisationskommitté. Under visst hemlighetsmakeri presenterades inledningstalarna vilka visade sig vara det sedan fyra månader nytillträdde japanska kronprinsparet prins Fumihito Akishino och prinsessan Kiko Akishino. Prinsen som har en bakgrund inom marinbiologi (ett intresse som han f.ö. delar med den frånlidne kejsaren Hirohito) knöt i sitt anförande an till temat marina miljöer och hållbarhet.

Förmiddagarna under de tre första dagarna ägnades helt åt plenary sessions på temana "Curating Sustainable Futures Through Museums", "The Museum Definition: The Backbone of ICOM" och "Museums in Times of Disaster: Be prepared, respond effectively and preserve cultural heritage". Tre olika keynote speakers hade till uppdrag att slå an tonen för dagens samtal.

Med tanke på olika lokala aspekter på hållbarhet inriktade sig den första sessionen på att undersöka olika vägar och innovativa strategier som museer följer och kan följa för att stödja samhället vid extrema utmaningar. Först ut var den japanske arkitekten *Kengo KUMA* med talet "the Age of Forest" Kuma är arkitekten bakom många spektakulära museibygnader på senare år bl. a. V & A i Dundee och Yusuhara Wooden Bridge Museum på ön Shikoku utanför Hiroshima. Alla Kumas verk andas hållbarhet och sparsmakad estetik.

Under eftermiddagarna gavs de olika internationella kommittéernas konferenser. Som medlem i ICOM-CC, ICOM Costume och ICOM-AM ville jag ägna var sin eftermiddag åt de olika kommittéerna vars alla föredrag höll sig till konferensens övergripande tema.

Jag följde ett tiotal föredrag i Costumegruppens session "Reports on Collections, Projects and Exhibitions" där kommitténs avgående ordförande *Jean Lawrence Druessedow*, (chef för the Kent State University Museum, Ohio, USA) agerade moderator.

Föredragen inleddes med en rapport "Creating a Fashion Hub: The Euston Pearson Archive" av *Kathryn King* (chef för samlings- och utställningsavdelningen vid Museum of Brisbane, Australien). Hon berättade hur museet hade integrerat ett av landets största enskilda modearkiv bestående av 8000 föremål (Euston Pearson Archive) i sina samlingar och programverksamhet och som därmed hade omvandlats till ett av Australiens mest betydelsefulla modecentra.

Asli Samadova (Milano/Bakubaserad intendent verksam i flera museiprojekt i Europa och USA) beskrev i sitt anförande "The Sound Of A Woman: Tradition, Fashion, And Elegance In The Caucasus And Beyond" hur en utställning, med samma namn som öppnades i 2018 i Kichik QalArt gallery i Baku, var den första holistiska undersökningen av fenomenet *kelaghayi*, den azerbajdzjanska kvinnliga sidenschalen, som från att ha varit en beståndsdel i den nationella klädseln kom att förvandlas till sovjetisk propaganda och därefter till en nutida modeaccessoar och symbol för den nationella stoltheten.

Lee Talbot (intendent vid George Washington University Museum and Textile Museum, Washington D.C. (TM)) redogjorde i "Pursuing Partnerships In Planning Exhibitions Of East Asian Costume At An American Museum" för tre olika samarbetsprojekt mellan TM och länder i Asien bl.a. med den japanska sydliga ön Okinawas prefekturadministration som ledde till utställningen "Bingata Only in Okinawa 2016-2017", ett anförande som speciellt väckte mitt intresse. Bingata är en unik okinawisk tygtrycksmetod där en reservageteknik med rispasta används både på bomull och på siden. Metoden har under århundraden praktiserats på ön och hantverket har gått i arv i generationer inom de okinawiska familjerna. Efter en nedgång efter andra världskriget blomstrar nu hantverket igen.

Kvällen avslutades med ett Opening Party i Kyoto ICC:s bankethall och park med dansande geishor och ett spektakulärt fyrverkeri.

Tisdag 3 september

Den andra sessionen sökte belysa hur museer under de senaste decennierna i så hög grad har anpassat, omvandlat och återuppfunnit sina politiska och praktiska syften att ICOM:s museidefinition inte längre tycks återspegla utmaningarna, visionerna och ansvaret.

Dagens keynote speaker var den brasilianske fotografen *Sebastião SALGADO*, vars tal "A Brazilian Amazon Forest Initiative" väckte starka känslor bland åhörarna. Salgado håller för närvarande på med ett fotograferingsprojekt på temat Brasiliens Amazonas med dess regnskog och ursprungsbefolkning vilket han skall presentera i en utställning och en publikation under 2021. Kontrasten mellan hans bedövande vackra bildspel i svartvitt och hans nedslående berättelse om utarmning av både regnskog och människor var påtaglig. Men ljusglimtar finns trots allt för även om omfattande skogsområden förstörts återstår fortfarande drygt 80% intakt. Salgado hoppas att den kommande utställningen och boken skall tjäna som en katalysator för att öka medvetenheten om behovet av att skydda Amazonas regnskog och människor.

Med tanke på en stundande magasinsflytt valde jag att under eftermiddagen att följa ICAMT:s, ICOM-CC:s och ICMS:s gemensamma session "Storage of Collections – Prepare for the future".

Gaël de Guichen (ICCROM Italien) gav en översikt över den (sedan ICOM:s första General Conference i Paris 1948) långa kamp för att skapa en självständig Storage Committee inom ICOM och över alla bakslag man mött på vägen. Guichens hoppades att alla vedermödor slutligen skulle bära frukt under the 25th General Conference omröstning.

Achal Pandya (Indira Gandhi National Centre for the Arts, New Delhi, India) gav en översikt över ett museimagasins mödosamma uppordning i "Storage Reorganization Project in India". Slutresultatet var kanske inte optimalt men väsentligen bättre. Pandyas översikt var ändå tankvärd. Det är lätt att glömma att alla länder inte har samma ekonomiska och klimatmässiga förutsättningar.

Väldigt givande var *Jesper Stub Johnsens* (Nationalmuseet, Köpenhamn (NMD)) "New Storage facility in Denmark". Genom ett minutiöst förberedelsearbete under flera år kunde NMD flytta in i sina nya lokaler 2015. Då de gamla magasinsutrymmena inte längre höll standarden planerades ett nytt 12000 m² stort magasin. Redan 2010 hade NMD reviderat sin klimatkontrollstrategi för museets samlingar så att den i framtiden skulle återspegla en balans mellan önskat inomhusklimat i magasinet och de resurser som krävdes för att uppnå detta. I alla aspekter skulle hållbarhet och lågenergikonstruktion genomsyra planeringen. De strategiska målen var att alla NMD:s föremål skulle förvaras under rätta klimatbetingelser för att på bästa sätt förhindra nedbrytningen. Energikonsumtionen för att uppnå detta skulle minimeras så mycket som möjligt. Magasinsklimatet skulle övervakas genom proaktiva kontroller.

Kvällens sociala event hölls i det nyligen restaurerade Nijō-jo slott i Kyoto. Såväl den yttre konstruktionen som de inre interiörerna som de japanska shoji (skjutdörrar) hade konserverats.

Onsdag 4 september

Den tredje sessionen belyste museernas roll i händelse av katastrof och vikten av ett snabbt agerande på ett effektivt och medvetet sätt. För att kunna rädda liv och kulturarv måste ansvarsfördelningen i förväg vara väl genomtänkt och planerad.

Valet av keynote speaker med tanke på dagens ämne var därför för mig något förvånande. Det var den kinesiske konstnären *CAI Guo-Qiang* med talet "My Museum Years". Cai har nått internationell ryktbarhet med sina konceptuella pyrotekniska installationer runt om i världen. Han gav en personlig betraktelse av sitt förhållande till museivärlden allt sedan

uppväxten under den kinesiska kulturrevolutionen. Cai ställde sig frågan hur klassiska musei-institutioner kan inspirera till "äventyr" och om kuratorer kan agera som "shamaner".

Panelen presenterade därefter några bildspel över olika räddningsaktioner bl.a efter orkanen Marias framfart i Puerto Rico 2017 och eldsvådan i Museu Nacional i Rio de Janeiro 2018.

Följande session "Asian Art Museums & Collections in the World" såg jag mycket fram emot men var tvungen att bryta efter en kort stund för att hinna till eftermiddagens sessioner som var utlokaliserade till en annan del av Kyoto. Det var ett gemensamt möte mellan Costumegruppen och ICOM-AM (Committee of Arms and Military History).

Aki Yamakawa (Senior Curator vid Kyoto National Museum) redogörelse "Japanese Warrior's Surcoats (Jinbon) in the Age of Exploration" inriktade sig på hur importerade textilier hade inkorporerats i den japanska vapenrocken som bars av samurajerna. Textilier under denna period användes på ett nytt sätt och i ett nytt kulturellt sammanhang. Tyger importerade från Persien, Indien och andra regioner bortom Ostasien har sällan använts i vardagsklädseln utan har varit förbehållna de militära plaggen. Med sina starka färger och "långväga-ifrånkänsla" kom textilierna att omvandlas från banala till unika textilier.

Anna Silwerulvs (Forskningsassistent vid Vasamuseet) presentation "Common People's Clothing in a Military Context: unique finds from the early 17th century Swedish warship Vasa" var en intressant redogörelse över det rika textila fyndmaterial (drygt 5600 fragment) som hittats i Vasaskeppet. Under tidigt 1600-tal bar soldaterna sin vardagsklädsel även i krig och då få vardagsplagg finns bevarade och sällan har avbildats på bataljmålningar eller omnämnts i historiska källor är lite känt om klädseln. Då svenska flottan rekryterade bondpojkar och fiskarpojkar längs de svenska och finska kusterna kan fyndet knytas till den tidens användarsammanhang och därmed ge en bild av de sociala strukturerna i det militära såväl som i det civila samfundet.

Maria Cristina Volpi (Professor Universidade Federal Do Rio De Janeiro) presenterade i "The Emperor's New Clothes: Dom Pedro I in Royal Ceremonial Dress" en studie över hur förändringar i galadräkten hade tydliga politiska motiv. De bruk och ceremonier som det brasilianska hovet tillämpade under tidigt 1800-talet härrörde från det portugisiska hovet och till en del från det spanska. Antagandet av de nya färgerna grönt och gult till förfång för de portugisiska blått och rött och de nya broderade motiven ek, vete och palm är två exempel på hur den kejsrerliga dräkten i Brasilien bröt mot den portugisiska modellen. En del andra dräktspekter vittnar alla om tydliga strategier för att frigöra Brasilien från det portugisiska moderlandet.

Kvällens sociala event ägde rum Kyoto Kanze Noh Theater med en klassisk Nohföreställning.

Torsdag 5 september

Under torsdagen hölls ICOM:s olika kommittéer sina Offsite Meetings. Jag valde att bege mig till Nishijin Textile Center beläget i Nishijin District som är ett gammalt vävdistrikt som går tillbaka till Heianperioden. Jag passade även på att besöka Suzuki Research Institute of Ancient textiles. Institutet är ett resultat av tre generationers samlande och har flera samarbetsprojekt med museer utanför Japan.

Fredag 6 september

Var en exkursionsdag. Jag hade valt en exkursion Chirimen 'Silk Road' and San' in Kaigan Coastal Geo Park. Som en del av Japans "Sidenväg" har Tangoregionen blomstrat med sin

produktion av chirimen, sidencrepe från Edo- och Showaperioderna (1603-1989). Kyoto hade länge direktförbindelse med regionen som via tåg levererade sidentyger. Vi fick besöka ett historiskt residens en gång tillhörande en välbärgad köpman men idag är ett museum i den lilla staden Yosano och därefter serverades vi en traditionell japansk måltid och besökte Tango Chirimen History Museum. Turen avslutades i San' in Kaigan Coastal Geo Park.

Konferensen avrundades på lördagskvällen med ett enormt avslutningsfirande på Kyoto National Museum där vi fick en visning av utställningen Masterworks of the Kyoto National Museum: Temple and Shrine Treasures producerad med anledning av ICOM-konferensen

Överlag tyckte jag att konferensen var mycket välorganiserad trots många deltagare. Logistiken fungerade förvånansvärt väl även om det ibland var väldigt hektiskt att hinna med. De flesta föredragen knöt väl an till det övergripande konferenstemat med många intressanta infallsvinklar framför allt i de olika internationella kommittéerna. Jag tror att hållbarhet och miljötankande nu har nått museivärlden för att stanna för gott. Jag har hunnit med att knyta många nya kontakter framförallt i Sydamerika med givande samtal över ämnesgränserna. ICOM:s generella konferenser har visserligen inte samma tydliga ämnesinriktning som t.ex. ICOM-CC:s eller IIC:s utan är just mer allmänna. Det stora värdet ligger i att olika professioner möts och att en större förståelse dem emellan skapas. Jag har därutöver tagit del av nya rön inom klimat- och hållbarhetsforskningen.

Jag fann veckan oehört givande och jag vill härmed framföra ett stort tack till NKF-S och Märta, Gunnar och Arvid Bothéns stiftelse.